

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

**Directie Multilaterale
Instellingen en
Mensenrechten**

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Maurice Paulussen

T 070-3485168

maurice.paulussen@minbuza.nl

Datum 17 juli 2013

Betreft Beantwoording vragen van de leden Omtzigt, Van der Staaij en
Voordewind over de "guidelines on the promotion and protection of
freedom of religion or beliefs".

Onze Referentie

DMM/MP/509/13

Uw Referentie

2013Z14703

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden Omtzigt, Van der Staaij en Voordewind over de EU-richtsnoeren over vrijheid van godsdienst en levensovertuiging. Deze vragen werden ingezonden op 8 juli 2013 met kenmerk 2013Z14703.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Frans Timmermans

Antwoorden van de minister van Buitenlandse Zaken op vragen van de leden Omtzigt (CDA), Van der Staaij (SGP) en Voordewind (ChristenUnie) over de EU-richtsnoeren over vrijheid van godsdienst en levensovertuiging.

Directie Multilaterale
Instellingen en
Mensenrechten

Onze Referentie
DMM/MP/509/13

Vraag 1

Wanneer heeft u kennisgenomen van de "guidelines on the promotion and protection of freedom of religion or beliefs", aangenomen op de Raad Buitenlandse Zaken van 24 juni jl, waarin precies beschreven wordt wat de EU verstaat onder vrijheid van godsdienst en hoe zij die toepast in haar beleid naar andere landen met zeer precieze richtlijnen onder andere op het gebied van gewetensbezwaren en een zeer beperkte uitleg van de wijze waarop mensen hun godsdienst in groepsverband mogen belijden als recht?

Antwoord

Deze richtsnoeren zijn besproken in de Raadswerkgroep Mensenrechten (COHOM).

Vraag 2

Wat is de reden dat noch de geannoteerde agenda van 14 juni, noch het verslag van 27 juni ook maar één woord aandacht schonk aan het voorgenomen en het genomen besluit?

Antwoord

De richtsnoeren zijn tijdens de bijeenkomst van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van 24 juni jl. niet inhoudelijk besproken. Zij vormen een uitwerking van de mensenrechtenstrategie die werd aangenomen tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 25 juni 2012. De positie van Nederland is voorafgaand aan deze Raadsbijeenkomst met uw Kamer afgestemd. Zoals tijdens het AO godsdienstvrijheid van 15 mei jl. aan uw Kamer toegezegd, wordt uw Kamer per brief over de aanname van deze richtsnoeren geïnformeerd. Dit geldt ook voor de richtsnoeren over de rechten van LHBT-personen. In het overleg van 15 mei jl. heb ik u geïnformeerd dat de richtsnoeren over vrijheid van godsdienst en levensovertuiging waarschijnlijk bij de RBZ in juni zouden worden aangenomen.

Vraag 3

Herinnert u zich dat de fracties van CU, SGP en CDA u een initiatiefnota godsdienstvrijheid aangeboden hebben in het debat over godsdienstvrijheid op 15 mei jl. en dat u daarin zei: "Als de mensenrechtenbrief in de Kamer besproken is, ga ik proberen daar ook in Europees verband meer steun voor te krijgen. Dan zal ik ook navraag doen naar de strategie. In dat kader zal ik een en ander aan de Kamer terugkoppelen."?

Antwoord

Ja. Ik heb toegezegd te zullen proberen in Europees verband steun te krijgen voor de mensenrechtenbrief – nadat die in de Kamer is besproken – en daarbij ook navraag te doen naar de stand van de uitvoering van de EU-strategie mensenrechten. De aanname van deze richtsnoeren, maar vooral de uitwerking ervan, is deel van de uitvoering van die EU-strategie.

Vraag 4

Heeft u, nu deze richtlijnen besproken werden voordat de mensenrechtannota in de Kamer besproken is, het idee om ook in Europees verband een ranglijst van

vervolgde religieuze minderheden en godsdienstvrijheid besproken? Zo ja, hoe was de reactie en zo nee, wanneer zult u dat wel doen?

**Directie Multilaterale
Instellingen en
Mensenrechten**

Antwoord

Nee. Zoals toegezegd aan de Kamer zal ik de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, als onderdeel van het Nederlandse mensenrechtenbeleid, in EU-verband bespreken nadat de mensenrechtennota in de Kamer is besproken.

Onze Referentie
DMM/MP/509/13

Vraag 5

Deelt u de mening dat het zeer gepast geweest zou zijn als u van tevoren gemeld zou hebben dat deze richtlijnen, die gelden voor het buitenlands beleid van de Unie en opgesteld waren in het Europees Parlement en daar goedgekeurd, ter besluitvorming voorlagen in de Europese Raad en dat u dan het Nederlandse parlement in staat gesteld zou hebben zich hier een mening over te vormen?

Vraag 6

Op welke wijze gaat u het Nederlandse parlement in staat stellen zich een oordeel te vormen over deze richtlijnen en die mee te laten wegen in de besluitvorming?

Antwoord

Tijdens het AO godsdienstvrijheid is de Kamer geïnformeerd dat de RBZ de richtsnoeren waarschijnlijk in juni zou aannemen. Het document is niet opgesteld in het Europees Parlement, maar door de Raadswerkgroep Mensenrechten, en vastgesteld door de Raad. Het Europees Parlement heeft wel aanbevelingen gedaan aan de Raad. De richtsnoeren vormen een publiek document waarover de Kamer zich uiteraard een mening kan vormen.

Vraag 7

Staat het Nederlandse parlement nu voor een voldongen feit bij het besluit over aanneming van deze richtlijnen over godsdienstvrijheid?

Antwoord

De richtsnoeren vormen deel van de uitvoering van de met uw Kamer besproken Mensenrechtenstrategie van de EU. Zij helpen EU-delegaties en ambassades van lidstaten - waaronder Nederlandse vertegenwoordigingen - het EU-mensenrechtenbeleid uit te voeren. Op basis van hun terugkoppeling zal te zijner tijd evaluatie van de richtsnoeren plaatsvinden. Uiteraard zijn ook de meningen van onder andere het Europees Parlement, nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld over de uitvoering van dit beleid van belang.